GEMEENTE HOORN

Berenschot

Woonzorgvisie 2025-2030

Prettig wonen voor jong en oud

Samenvatting

De gemeente Hoorn staat voor grote uitdagingen op het gebied van wonen, welzijn en zorg, die voortkomen uit de vergrijzing van de bevolking, de toenemende zorgvraag, de toenemende zorgcomplexiteit en de verschuiving naar zelfstandig wonen buiten zorginstellingen. Deze demografische ontwikkelingen, in combinatie met tekorten aan passende woningen en zorgpersoneel, maken het noodzakelijk om een integrale benadering te ontwikkelen waarin wonen, welzijn en zorg samenkomen. In deze visie staan vier specifieke doelgroepen centraal:

- ouderen;
- ouderen die gebruik maken van verpleging, verzorging en thuiszorg;
- mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking;
- mensen die behoefte hebben aan wonen met ondersteuning .

De woonzorgvisie van de gemeente Hoorn biedt een kader voor de wijze waarop de gemeente, in samenwerking met haar partners, inspeelt op de groeiende zorg- en woonbehoeften van haar inwoners.

Centrale doelstelling

Passend wonen met ondersteuning nabij

In Hoorn kunnen ouderen met en zonder een zorgvraag, mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking en mensen die behoefte hebben aan wonen met ondersteuning, prettig en passend wonen. Ouderen passen hun woningen tijdig aan of verhuizen naar een passende woning, zoals een geclusterde woonvorm. Hiermee blijft de zorg en ondersteuning efficiënt, haalbaar en betaalbaar**.**

Actief meedoen en zorg voorkomen

Inwoners doen actief mee aan de samenleving. Behoefte aan zware zorg wordt daar waar mogelijk uitgesteld. Dat vraagt om een inzet van mantelzorgers, naasten, familie, vrienden en vrijwilligers, ondersteunt door professionals en met respect voor de eigen regie van inwoners.

Toegankelijke voorzieningen en ontmoetingen dichtbij huis

Dichtbij huis zijn ontmoetingsplekken, voorzieningen zoals huisarts, apotheek en supermarkt en een openbare ruimte die uitnodigen tot beweging en contact**.**

Samenwerking met ketenpartners

Om een sterke woonzorgomgeving te realiseren, is een structurele en intensieve samenwerking met alle ketenpartners van groot belang. De uitdagingen op het gebied van wonen, zorg en welzijn zijn breed en raken het werk van alle betrokken partijen.

Passend wonen

Volgens prognoses van ABF Research zullen er tegen 2030 ongeveer 1.325 extra woningen voor ouderen nodig zijn in Hoorn. Dit zijn onder andere:

- 230 zorggeschikte woningen: woningen waar zorg aan huis geleverd kan worden, bijvoorbeeld door een wijkverpleegkundige;
- 525 woningen in geclusterde woonvormen: woningen in complexen waar zorg en ondersteuning dichtbij beschikbaar zijn;
- 570 nultredenwoningen: woningen zonder drempels, die goed toegankelijk zijn voor mensen met een fysieke beperking.

Creëren van lokale zorgpunten en een leefbare woonomgeving

Het streven is om in elke wijk een laagdrempelig zorgpunt te hebben, waar bewoners terechtkunnen voor consultatie, ondersteuning en preventieve zorg. Dit omvat ook het bieden van ruimte voor ontmoeting in de wijk, zodat bewoners toegang hebben tot zowel sociale ondersteuning als medische zorg in hun directe omgeving.
Het is essentieel dat ouderen en andere kwetsbare doelgroepen in veilige, prettige wijken kunnen blijven wonen, ook als zij minder mobiel worden of meer zorg nodig hebben. Een leefbare woonomgeving biedt perspectief aan inwoners en draagt bij aan hun welzijn

Andere organisatie van zorg en welzijn

De beweging naar langer thuis wonen vraagt om een herziening van de organisatie van zorg en welzijn. Naast medische zorg gaat het steeds meer om het creëren van een omgeving waarin mensen zelfstandig kunnen wonen en een goede kwaliteit van leven ervaren. Dit betekent dat welzijnsondersteuning steeds belangrijker wordt.

Om langer zelfstandig thuis wonen mogelijk te maken, wordt een groter beroep gedaan op zelfredzaamheid en het sociale netwerk van de inwoner. Een stevige sociale basis infrastructuur is belangrijk. Mantelzorgers en vrijwilligers spelen een cruciale rol in het ondersteunen van inwoners bij dagelijkse taken en welzijn

Gebiedsgerichte aanpak

Via een gebiedsgerichte aanpak wordt de leefbaarheid en gezondheid in specifieke wijken verbeterd.

Actielijnen

Deze woonzorgvisie stelt de gemeente Hoorn in staat om effectief te reageren op de vergrijzing en andere demografische verschuivingen, en een inclusieve woonomgeving te creëren waarin iedereen, ongeacht zijn of haar zorgbehoefte, prettig kan wonen. De visie is opgebouwd rond vijf actielijnen, die elk bijdragen aan een leefbare, zorgvriendelijke en inclusieve gemeente.

Actielijn I - Integrale aanpak en samenwerking
Actielijn II - Levensloopbestendige en geclusterde woonvormen en openbare ruimte
Actielijn III - Zorg op maat, innovatie en technologie
Actielijn IV - Versterking van sociale cohesie
Actielijn V - Lokale initiatieven en maatwerk

Inhoud

Samenvatting 2

Hoofdstuk 1 Waarom een Woonzorgvisie? 5

1.1 Landelijke Ontwikkelingen 6

1.2 Centrale doelstelling 7

1.3 Leeswijzer 7

Hoofdstuk 2 De opgave: wat staat ons te doen? 8

2.1 Maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van wonen en zorg De kwantitatieve opgave voor de gemeente Hoorn 8

2.2 De kwantitatieve opgave voor de gemeente Hoorn Regionale woonbehoefte en de Woondeal 10

Hoofdstuk 3 Kaders en uitgangspunten 13

3.1 Samenwerking met ketenpartners 13

3.2 Participatie 13

3.3 Voldoende passende woningen voor verschillende doelgroepen 14

3.4 Preventie. Investeren in sociale netwerken en voorzieningen 15

3.5 Leefbare en veilige wijken 16

3.6 Toegankelijke openbare ruimte 17

Hoofdstuk 4 Van visie naar actie 18

4.1 Actielijn I - Integrale aanpak en samenwerking 18

4.2 Actielijn II - Levensloopbestendige en geclusterde woonvormen en openbare ruimte 20

4.3 Actielijn III - Zorg op maat, innovatie en technologie 22

4.4 Actielijn IV - Versterking van sociale cohesie 23

4.5 Actielijn V - Lokale initiatieven en maatwerk 24

Colofon 25

Figuur 1. Voorzijde. Bron: Berenschot

Hoofdstuk 1
Waarom een Woonzorgvisie?

Figuur 2 Hoorn

De gemeente Hoorn staat voor grote uitdagingen op het gebied van wonen, welzijn en zorg, die voortkomen uit de vergrijzing van de bevolking, de toenemende zorgvraag, de toenemende zorgcomplexiteit en de verschuiving naar zelfstandig wonen buiten zorginstellingen. Deze demografische ontwikkelingen, in combinatie met tekorten aan passende woningen en zorgpersoneel, maken het noodzakelijk om een integrale benadering te ontwikkelen waarin wonen, welzijn en zorg samenkomen.

Het uitgangspunt van de gemeente Hoorn is om haar inwoners zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving te laten wonen. Wij willen goede zorg, zo dicht mogelijk bij huis en waarbij de inwoner centraal staat (Coalitieakkoord Durven. Doen! Dromen, 2022) Dit sluit aan bij de landelijke doelstellingen om de toegankelijkheid van zorg te waarborgen en de druk op zorginstellingen te verminderen. Echter, om de kwaliteit van leven te behouden, vraagt langer zelfstandig wonen niet alleen om voldoende geschikte woningen, maar ook om een goed toegeruste leefomgeving en het nastreven van een positieve gezondheid. Dit omvat niet alleen de nabijheid van basisvoorzieningen zoals huisartsen, apotheken en supermarkten, maar ook voorzieningen die sociale interactie bevorderen, zoals een toegankelijke openbare ruimte, veilige wijken en een goede bereikbaarheid van het openbaar vervoer. De uitdagingen vragen om preventie en een versterking van de voorliggende voorzieningen om zo een zorgvraag uit te stellen of te verlichten. Dit geldt niet alleen voor ouderen maar ook voor bijvoorbeeld jongeren met psychische problemen. Daarnaast heeft een grote groep inwoners (naar schatting 27.000) moeite om rond te komen. Betaalbare woonlasten zijn voor deze groep essentieel.

De totstandkoming van deze woonzorgvisie is gebaseerd op inzichten en informatie verkregen uit regionale onderzoeken, gesprekken met betrokken partijen en analyses van de specifieke behoeften van de inwoners van Hoorn. De visie is gevormd door samen te werken met relevante ketenpartners zoals zorgaanbieders en woningcorporaties, en is afgestemd op de beleidsdoelstellingen van de gemeente. Hoewel er geen formele samenwerking met omliggende regiogemeenten is voor de opstelling van deze visie, draagt de visie bij aan bredere regionale ontwikkelingen op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Dit sluit aan bij de landelijke kaders en het streven naar een integrale aanpak, waarbij wonen, zorg en welzijn op lokaal niveau worden gecombineerd.
In deze visie staan vier specifieke doelgroepen centraal:

- ouderen;
- ouderen die gebruik maken van verpleging, verzorging en thuiszorg;
- mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking;
- mensen die behoefte hebben aan wonen met ondersteuning[1].

[1] Onder andere maatschappelijke opvang, beschermd wonen en kleinschalige woonvoorzieningen voor jeugdigen (Jeugdzorg)

De keuze voor deze doelgroepen is ingegeven door de groeiende omvang van de oudere populatie en de bestaande programmalijnen die reeds gericht zijn op andere doelgroepen.

1.1 Landelijke Ontwikkelingen

De afgelopen jaren zijn er op nationaal niveau belangrijke stappen gezet om de uitdagingen op het gebied van wonen en zorg het hoofd te bieden. Zo is in het kader van de Nationale Woon- en Bouwagenda de nadruk gelegd op het realiseren van voldoende en geschikte huisvesting voor ouderen en andere aandachtsgroepen. Het doel is om woningen te bouwen die zijn afgestemd op de behoeften van deze doelgroepen, zoals levensloopbestendige woningen en woonzorgcomplexen die zorgverlening in de buurt mogelijk maken.

Daarnaast beoogt de aangekondigde Wet versterking regie volkshuisvesting de samenwerking tussen het rijk, provincies en gemeenten te versterken en hen de middelen te bieden om gezamenlijk de regie over volkshuisvesting te voeren. Deze wet verplicht gemeenten om een volkshuisvestingsprogramma (voorheen woonvisie) op te stellen, waarvan de woonzorgvisie een integraal onderdeel vormt. Dit volkshuisvestingsprogramma moet specifiek inspelen op de woon- en zorgbehoeften van ouderen en andere aandachtsgroepen. Het biedt gemeenten de ruimte om prioriteiten te stellen en concrete actieplannen te ontwikkelen die bijdragen aan de realisatie van een inclusieve en zorgvriendelijke woonomgeving.

Deze visie gaat zoals hierboven aangegeven niet in op alle aandachtsgroepen. De groepen die uitstromen uit een opvang- of zorginstelling zijn niet meegenomen in deze visie, omdat het bij deze groepen vooral gaat om een verdelingsvraagstuk binnen de sociale huursector. De regio West-Friesland heeft hierover met elkaar afspraken gemaakt in diverse regelingen, zoals de Samenwerkingsovereenkomst Uitstroomregeling Bijzondere Doelgroepen Westfriesland en het Convenant nazorg ex-gedetineerden. Voor de groep (psychisch) kwetsbare inwoners, waaronder daklozen[2] is apart beleid in Hoorn en de regio. Ook de aandachtsgroepen arbeidsmigranten, studenten en woonwagenbewoners hebben geen plek in deze visie omdat deze groepen geen zorgvraag hebben. In de regio West-Friesland is inzichtelijk gemaakt welke bouwopgave geldt en welke acties voor deze groepen worden ingezet[3].

Door de vergrijzing en de groeiende vraag naar zorg, gaan wij samen met de zorginstellingen en woningbouwcorporaties een integraal plan opstellen op het gebied van Wonen, Zorg en Welzijn.

(Coalitieakkoord Durven. Doen! Dromen, 2022)

De woonzorgvisie van de gemeente Hoorn biedt een kader voor de wijze waarop de gemeente, in samenwerking met haar partners, inspeelt op de groeiende zorg- en woonbehoeften van haar inwoners. Deze visie stelt de gemeente Hoorn in staat om effectief te reageren op de vergrijzing en andere

[2] Via de ETHOS-telling zijn in regio West-Friesland in 2024 voor het eerst het aantal dak- en thuisloze personen geteld, met een verdeling over de verschillende gemeenten en een verdeling over de verschillende leefsituaties. Zie Scheepers, A., Schel, S., Scholten, L., Kuijpers, M., van Doorn, L., & Wewerinke, D. (2024). Iedereen telt mee. Resultaten ETHOS-telling van dak- en thuisloosheid in regio West-Friesland. Utrecht: Hogeschool Utrecht

[3] Zie ook de Analyse huisvesting aandachtsgroepen. Besproken in de VVRE / het MADIVOSA op 6 juni 2024

demografische verschuivingen, en een inclusieve woonomgeving te creëren waarin iedereen, ongeacht zijn of haar zorgbehoefte, prettig kan wonen.

De woonzorgvisie binnen het volkshuisvestingsprogramma omvat, volgens de Wet regie volkshuisvesting, onder andere de volgende elementen:

- Het aantal te realiseren nultredenwoningen, geclusterde woonvormen en zorggeschikte woningen: Dit betreft het creëren van voldoende woningen die geschikt zijn voor ouderen en andere aandachtsgroepen, zodat zij zelfstandig kunnen blijven wonen.
- Een beschrijving van inspanningen op het gebied van doorstroming: Dit omvat initiatieven om ouderen bewust te maken van hun woonbehoeften en het bieden van ondersteuning bij het verhuisproces, inclusief praktische hulp en ontzorging.
- Een beschrijving van de hulp en ondersteuning die de gemeente biedt aan aandachtsgroepen en ouderen om duurzaam zelfstandig thuis te kunnen wonen: Hierbij gaat het om zorg- en ondersteuningsdiensten die ervoor zorgen dat deze groepen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen, zoals thuiszorg, huishoudelijke hulp, en begeleiding bij het dagelijks leven.

1.2 Centrale doelstelling

Passend wonen met ondersteuning nabij

In Hoorn kunnen ouderen met en zonder een zorgvraag, mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking en mensen die behoefte hebben aan wonen met ondersteuning, prettig en passend wonen. Ouderen passen hun woningen tijdig aan of verhuizen naar een passende woning, zoals een geclusterde woonvorm. Hiermee blijft de zorg en ondersteuning efficiënt, haalbaar en betaalbaar.

Actief meedoen en zorg voorkomen

Inwoners doen actief mee aan de samenleving. Behoefte aan zware zorg wordt daar waar mogelijk uitgesteld. Dat vraagt om een inzet van mantelzorgers, naasten, familie, vrienden en vrijwilligers, ondersteunt door professionals en met respect voor de eigen regie van inwoners.

Toegankelijke voorzieningen en ontmoetingen dichtbij huis

Dichtbij huis zijn ontmoetingsplekken, voorzieningen zoals huisarts, apotheek en supermarkt en een openbare ruimte die uitnodigen tot beweging en contact.

1.3 Leeswijzer

In dit document worden eerst de uitdagingen beschreven voor de gemeente Hoorn op het gebied van wonen, zorg en welzijn (hoofdstuk 2). Deze analyse is gebaseerd op een gedetailleerde woonzorganalyse, waarbij zowel de huidige situatie als de toekomstige behoeften in kaart zijn gebracht. In hoofdstuk 3 worden de kaders en uitgangspunten uiteengezet die richtinggevend zijn voor het aanpakken van deze uitdagingen. Deze kaders vormen de basis voor het maken van beleidskeuzes en het ontwikkelen van actieplannen. Hoofdstuk 4 presenteert de vijf actielijnen. Deze actielijnen bieden een strategisch kader voor het aanpakken van de woonzorgvraagstukken en bevatten de kapstok voor concrete acties en initiatieven die door de gemeente en haar samenwerkingspartners zullen worden uitgevoerd.

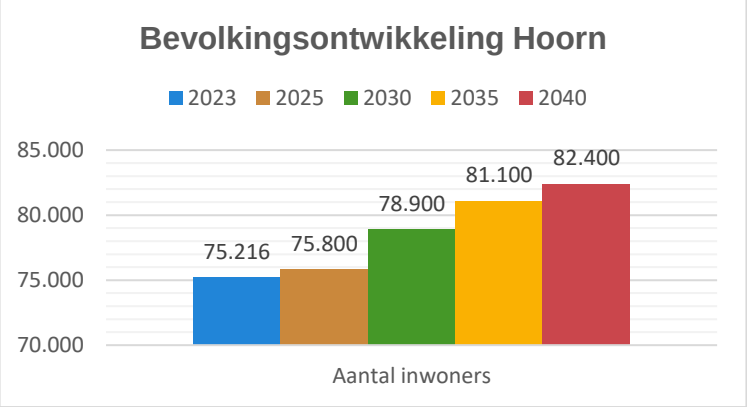
Hoofdstuk 2
De opgave: wat staat ons te doen?

Een van de belangrijkste doelen van de woonzorgvisie is om vooruit te kijken naar de toekomst en de opgaven in het zorg- en welzijnsdomein te verbinden met de uitdagingen binnen het fysieke domein. In deze paragraaf worden deze opgaven kort uitgewerkt.

2.1 Maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van wonen en zorg

De kwantitatieve opgave voor de gemeente Hoorn

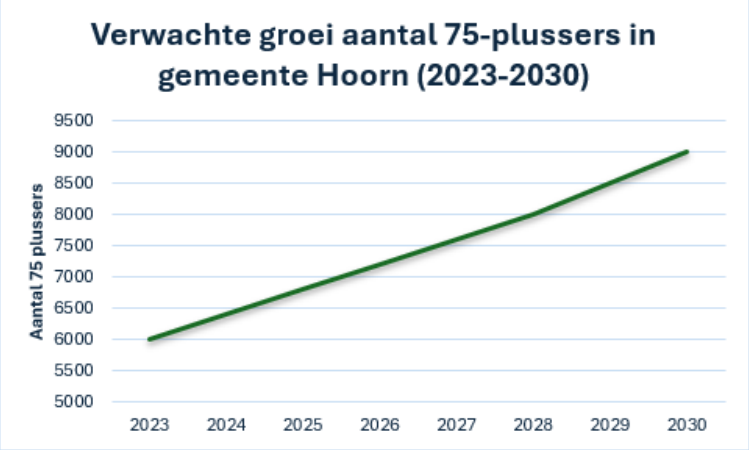
De gemeente Hoorn verwacht de komende jaren een aanzienlijke groei van het aantal inwoners, naar 82.400 in 2040.[4] Dat betekent 7.200 extra inwoners ten opzichte van 2023. Deze groei gaat gepaard met een sterke vergrijzing, waardoor er een grotere vraag ontstaat naar woningen die geschikt zijn voor ouderen.

Figuur 3. Bevolkingsontwikkeling Hoorn. Bron: CBS

Vergrijzing van de bevolking

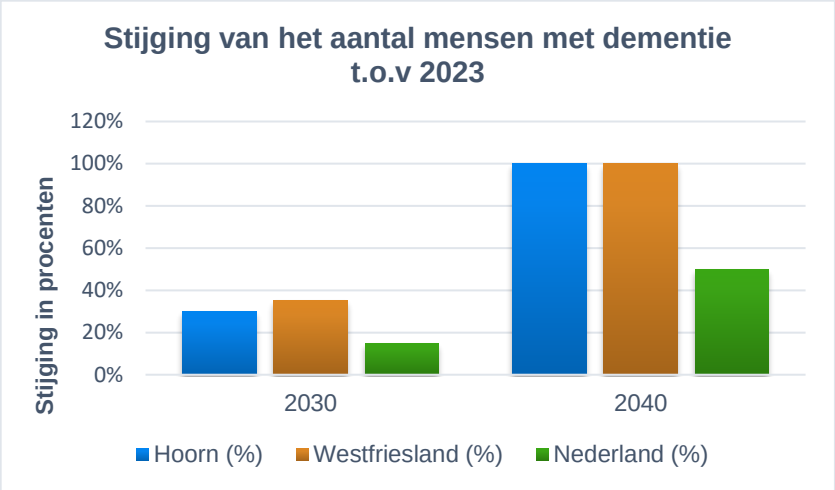
Nederland wordt geconfronteerd met een aanzienlijke vergrijzing, wat betekent dat een steeds groter deel van de bevolking uit ouderen bestaat. Deze demografische verschuiving brengt specifieke woon- en zorgbehoeften met zich mee, zoals de noodzaak voor aanpasbare woningen en de nabijheid van zorgvoorzieningen. Het aantal 75-plussers groeit snel. Deze groep heeft vaak intensievere zorg nodig, zoals verpleegzorg of dagelijkse ondersteuning. In de gemeente Hoorn zal het aantal 75-plussers naar verwachting toenemen tot bijna 9.000 in 2030, een stijging van ruim 56% ten opzichte van 2023.[5] Dit stelt nieuwe eisen aan de zorgvoorzieningen en welzijnsdiensten, en vraagt om proactieve maatregelen op het gebied van wonen, zorg en welzijn en om een transformatie van het zorglandschap.

Figuur 4. Verwachte groei aantal 75-plussers Hoorn. Bron: CBS

[4] Bevolkingsprognoses van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en Planbureau voor de leefomgeving (PBL). Als de woningbouwambities gerealiseerd worden, stijgt het aantal inwoners nog sterker. Ingezet wordt om ook jongeren en jonge gezinnen vast te houden c.q. aan te trekken, waardoor de vergrijzing deels wordt gedempt.
[5] Bevolkingsprognoses van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

Daarnaast zal het aantal inwoners met dementie verdubbelen, wat zorgt voor een grotere vraag naar zorg en ondersteuning. Veel ouderen blijven het liefst thuis wonen, maar dat vraagt om goede ondersteuning, zoals voorzieningen vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015). Dit zijn aanpassingen of diensten die ervoor zorgen dat mensen langer zelfstandig kunnen blijven wonen, zoals hulp in de huishouding.

Figuur 5. Aantal mensen met dementie. Bron: Alzheimer Nederland

Anno 2024 zijn er in Hoorn 640 plaatsen beschikbaar in verpleeghuizen voor mensen die intensieve zorg nodig hebben en niet meer zelfstandig kunnen wonen (intramurale verpleeghuisplaatsen). In 2030 zijn er naar verwachting 720 extra plaatsen nodig om te voldoen aan de groeiende zorgvraag[6]. Het rijksbeleid is erop gericht dat het aantal verpleeghuisplaatsen niet stijgt en dat verpleeghuiszorg steeds meer thuis geboden wordt (volledig pakket thuis). Dit vraagt om zorggeschikte woningen en voldoende zorgpersoneel. Het vinden en behouden van voldoende zorgpersoneel is nu en in de toekomst een belangrijke opgave.

Langer zelfstandig wonen

Het landelijke beleid stimuleert ouderen om langer zelfstandig te blijven wonen in een geschikte woning, wat ook overeenkomt met de wens van veel mensen om in hun eigen vertrouwde omgeving te blijven. Dit vereist echter niet alleen het op tijd verhuizen naar een passende woonomgeving, zoals woningen zonder drempels en met geschikte sanitaire voorzieningen, maar ook de beschikbaarheid van zorg- en welzijnsdiensten in de directe omgeving. De verschuiving naar extramurale zorg, waarbij zorg steeds meer thuis wordt verleend in plaats van in instellingen, legt een grotere verantwoordelijkheid bij gemeenten om passende woonomstandigheden te creëren. Dit omvat ook de stimulering van innovatieve woonvormen, zoals geclusterde woonconcepten met een gemeenschappelijke woonruimte.

Zorg op maat en ondersteuning dicht bij huis

Een van de opgaven voor de gemeente Hoorn is het organiseren van zorg en ondersteuning die aansluit bij de specifieke behoeften van de inwoners. Ouderen en mensen met een zorgvraag willen in hun eigen buurt blijven wonen en toegang hebben tot zorg en ondersteuning op maat, zonder afhankelijk te zijn van grootschalige instellingen.
De gemeente staat voor de uitdaging om deze zorg dichter bij huis te organiseren, zodat inwoners langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Dit vereist een nauwe samenwerking tussen zorgaanbieders, welzijnsorganisaties en woningcorporaties. Samen wordt er gezocht naar lokale oplossingen die aansluiten bij de wensen van de inwoners. De gemeente heeft hierbij niet alleen de taak om voorzieningen beschikbaar te stellen, maar ook om te zorgen dat deze goed op elkaar afgestemd zijn, zodat de zorg door

[6] Bron: Westfriese Woonzorgpact

de verschillende zorg- en welzijnsaanbieders vloeiend wordt geleverd. Daarnaast is het belangrijk dat inwoners beseffen dat ook een groter beroep wordt gedaan om familie en vrienden.
Deze opgave vraagt niet alleen om nieuwe woonvormen en aangepaste zorgvoorzieningen, maar ook om een bredere kijk op de leefomgeving van inwoners. Het gaat erom dat buurten en wijken zo zijn ingericht dat zorg toegankelijk is, dat mensen zich veilig en ondersteund voelen. Dit vraagt om voortdurende afstemming en samenwerking tussen verschillende partijen.

2.2 De kwantitatieve opgave voor de gemeente Hoorn
Regionale woonbehoefte en de Woondeal

Uit het regionale woonbehoefteonderzoek van 2023[7] blijkt dat er veel vraag is naar woningen in Westfriesland, zowel voor ouderen als voor jonge gezinnen. De gemeente Hoorn werkt samen met andere gemeenten in de regio Westfriesland om ervoor te zorgen dat er voldoende woningen worden gebouwd die aansluiten bij de behoeften van de inwoners. Het is belangrijk om zowel ouderen als jonge huishoudens in de regio te houden, en een gevarieerd woningaanbod helpt hierbij.

Figuur 6 Bijeenkomst Alzheimerdag, bron: gemeente Hoorn

De Woondeal is een afspraak tussen de Rijksoverheid, de provincie Noord-Holland en regionale gemeenten om gezamenlijk te zorgen voor meer woningen en betere afstemming op de specifieke behoeften van de regio. Voor Hoorn betekent dit dat er extra aandacht is voor het bouwen van betaalbare woningen en woningen voor bijzondere doelgroepen.
In de Woondeal is het doel om in de periode 2022-2032 13.050 nieuwe woningen te realiseren beschreven. Dit komt neer op een streefproductie van meer dan 1.300 woningen per jaar in de regio. Hierbij gaat het niet alleen om nieuwe woningen voor gezinnen, maar ook om woningen die geschikt zijn voor ouderen, mensen met een beperking en andere doelgroepen die extra zorg of ondersteuning nodig hebben. Om aan de verwachte behoefte te kunnen voldoen streeft de gemeente Hoorn naar 500 woningen per jaar tot en met 2026 en van 2026 tot en met 2030 is het streven1.000 woningen per jaar.

Zorggeschikte woningen

De vraag naar woningen die geschikt zijn voor mensen met een zorgbehoefte groeit snel. Dit zijn woningen die zonder grote aanpassingen geschikt zijn voor zorgverlening aan huis, of woningen in wooncomplexen waar zorg dichtbij beschikbaar is. Volgens prognoses van ABF Research[8] zullen er tegen 2030 ongeveer 1.325 extra woningen voor ouderen nodig zijn in Hoorn.

[7] Woonbehoefteonderzoek Westfriesland.2023. Bureau Stedelijke Planning
[8] ABF Research. Prognoses Woningmarkt en Zorgbehoefte Gemeente Hoorn 2023-2040. 2023.

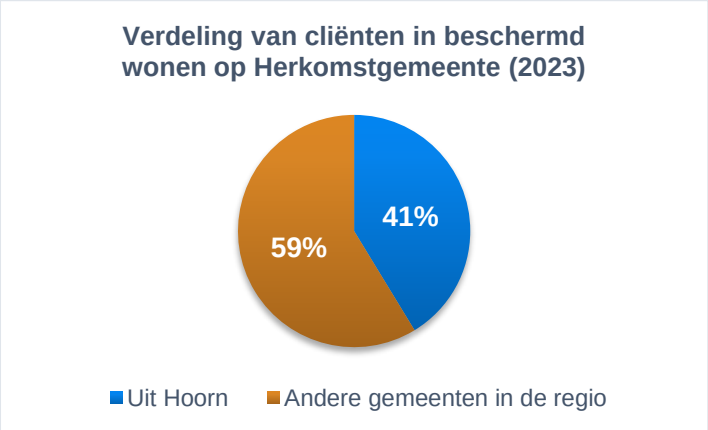
Dit zijn onder andere:

- 230 zorggeschikte woningen: woningen waar zorg aan huis geleverd kan worden, bijvoorbeeld door een wijkverpleegkundige;
- 525 woningen in geclusterde woonvormen: woningen in complexen waar zorg en ondersteuning dichtbij beschikbaar zijn;
- 570 nultredenwoningen: woningen zonder drempels, die goed toegankelijk zijn voor mensen met een fysieke beperking.

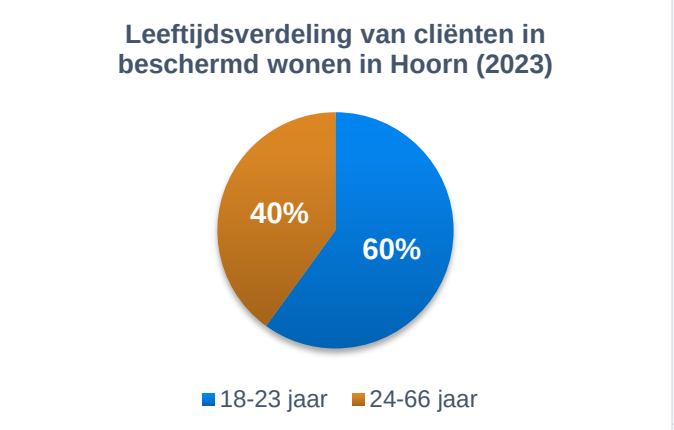
Deze regionaal vastgestelde opgave wordt grotendeels in de nieuwbouw gerealiseerd. Binnen de huidige programmering[9] worden naar verwachting 140 van de 230 zorggeschikte woningen en 400 van de 525 geclusterde woonvormen gerealiseerd. Binnen het nieuwbouwprogramma zijn ruim 1.300 woningen die als nultredenwoning wordt uitgevoerd. Hiermee komt de gemeente naar meer nultredewoningen dan de becijferde opgave. Daarnaast wordt samen met de corporatie onderzocht op welke wijze de bestaande sociale voorraad ingezet kan worden.
Hoewel de vraag naar zorg blijft stijgen, is het – gelet op het landelijk beleid – niet de verwachting dat er meer plaatsen in verpleeghuizen worden gecreëerd. De gemeente richt zich daarom vooral op het ondersteunen van mensen die thuis willen blijven wonen, met zorg op maat (het programma 'lekkerblijvenwonen.nl').

Mensen met psychische problematiek

Ook mensen met psychische problemen hebben passende woonruimte en zorg nodig. In 2023 hadden 75 inwoners van Hoorn een indicatie voor langdurige zorg vanwege psychische klachten. Daarnaast waren er 151 cliënten die beschermd woonden in Westfriesland, waarvan 64 in Hoorn. Deze groep bestaat vooral uit jongvolwassenen tussen de 18 en 23 jaar, die intensieve begeleiding nodig hebben om zelfstandig te wonen. Met de groei van het aantal inwoners, stijgt het aantal inwoners met psychische problemen en inwoners die beschermd wonen naar verwachting naar zo'n 75-85 inwoners.

Figuur 7. Herkomst cliënten beschermd wonen.
Bron: VNG Realisatie

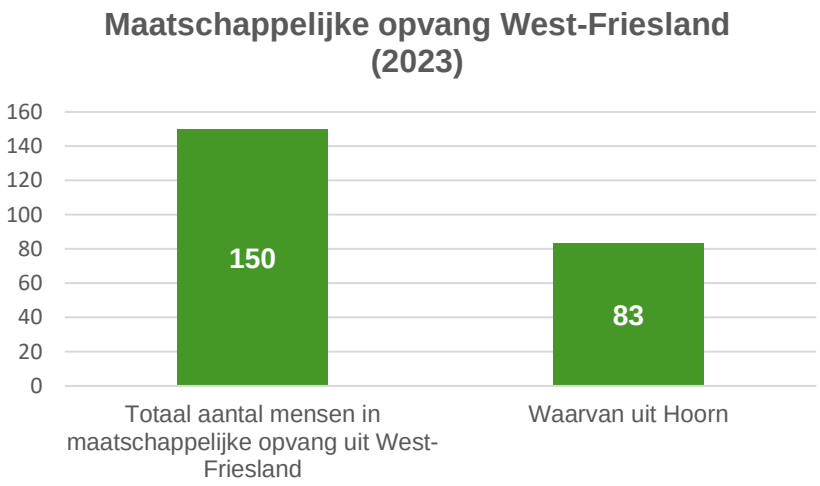

Figuur 8. Leeftijdsverdeling cliënten Beschermd Wonen.
Bron: VNG Realisatie

[9] Zie voor de actuele cijfers van de gemeente Hoorn: www.plancapaciteit.nl

Maatschappelijke opvang

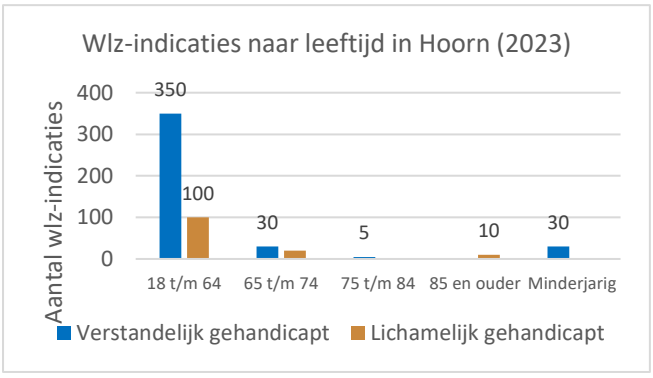
In 2023 ontvingen in Westfriesland 150 inwoners maatschappelijke opvang, een noodvoorziening voor mensen die tijdelijk geen vaste woonplek hebben. Van deze groep kwamen er 83 uit Hoorn zelf. Ook hier zien we dat de groep jongeren tussen de 18 en 23 jaar een groot deel van de cliënten vormt. De omvang van deze groep in 2030 is moeilijk in te schatten en zeer afhankelijk van het beleid dat de komende jaren wordt ingezet.

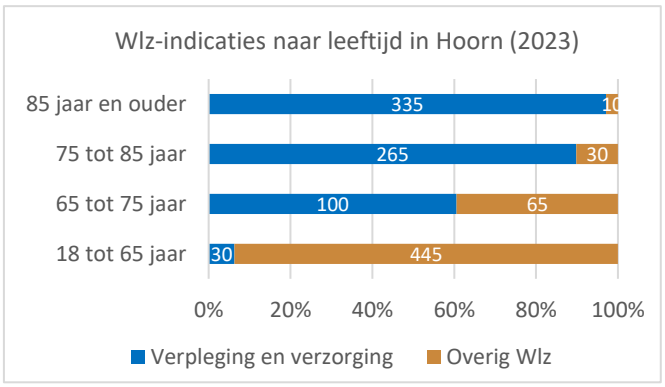
Figuur 10. Maatschappelijke opvang West-Friesland. Bron: Overheid.nl Beleidsuitgangspunten Psychisch kwetsbare inwoners met een woon- én ondersteuningsbehoefte 2025 en verder

Gehandicaptenzorg

In 2023 hadden 500 inwoners van Hoorn een Wlz-indicatie voor zorg vanwege een lichamelijke of verstandelijke beperking. De meeste van deze mensen zijn tussen de 18 en 64 jaar oud. Voor jongeren met een verstandelijke beperking is er daarnaast een groeiende vraag naar geschikte huisvesting en zorg. Het is belangrijk om te zorgen dat deze groep toegang heeft tot woningen die zijn aangepast aan hun behoeften, zodat ze zelfstandig kunnen wonen met de juiste ondersteuning. Indien het percentage gelijk blijft groeit het aantal inwoners met een lichamelijke of verstandelijke beperking tot 2030 met ongeveer 10-20 inwoners.

Figuur 11. Wlz-indicaties naar leeftijd in Hoorn. Bron: CIZ

Figuur 12. Wlz-indicaties naar leeftijd in Hoorn. Bron: CIZ

Specifieke Woonvormen

Ook in de Jeugdzorg is de beweging gaande van grote intramurale instellingen naar kleinschalige woonvormen in de wijk. Tot nu toe werden jeugdigen met meervoudige complexe problemen geplaatst op open of gesloten behandelgroepen. Ervaringsdeskundige jeugdigen geven aan dat hun basisbehoefte ligt in het hebben van een huis, een vaste woonplek. Het liefst bij hun ouders. Maar als dat niet mogelijk is in een pleeggezin, gezinshuis of een andere kleinschalig gezinsgerichte woonvorm. De komende jaren wordt gewerkt aan drie kleinschalige woonvoorzieningen (KWV's) verspreid over Westfriesland met een capaciteit van vijf tot zes jeugdigen.

Hoofdstuk 3
Kaders en uitgangspunten

In dit hoofdstuk staan de kaders en uitgangspunten voor de uitvoering van deze woonzorgvisie die aansluiten bij de woon-, zorg- en welzijnsbehoeften van alle inwoners.

3.1 Samenwerking met ketenpartners

Om een sterke woonzorgomgeving te realiseren, is een structurele en intensieve samenwerking met alle ketenpartners van groot belang. De uitdagingen op het gebied van wonen, zorg en welzijn zijn breed en raken het werk van alle betrokken partijen. Geen enkele partij kan deze uitdagingen alleen succesvol aanpakken, daarom is een gezamenlijke aanpak essentieel. Een succesvolle samenwerking begint met een gezamenlijk platform voor coördinatie. Dit platform biedt alle ketenpartners, zoals gemeenten, zorgaanbieders en woningcorporaties, een eenvoudige overlegstructuur en een gedeelde ambitie. De bestaande overlegstructuur binnen het West-Fries WoonZorgpact (WFWZP) biedt een goede basis voor regionale afstemming. Het vraagt ook om een vertaling naar een lokaal overleg met de belangrijkste partners voor Hoorn.

- Samenwerking met zorgaanbieders: bij de ontwikkeling van nieuwe woonvormen wordt nauw samengewerkt met zorgaanbieders om minimale vereisten te waarborgen.

Figuur 13 Mantelzorger, cliënt en begeleiders van Alzheimer Westfriesland tijdens de Onvergetelijke Kookclub

Om de samenwerking tussen de verschillende gemeenten, zorgaanbieders en woningcorporaties te optimaliseren, is het noodzakelijk dat regiogemeenten gezamenlijk slagvaardig optreden. Hierbij moet duidelijk worden welke rol de gemeente Hoorn en omliggende gemeenten spelen: faciliterend, sturend of uitvoerend. De keuze van deze rol is cruciaal voor het verbeteren van de samenwerking met de ketenpartners en voor het effectief aanpakken van de woon- en zorgopgaven.

3.2 Participatie

De gemeente Hoorn streeft naar actieve betrokkenheid van inwoners bij het vormgeven van hun leefomgeving.[10] Bij de ontwikkeling van een goede woonzorgomgeving is de inbreng van inwoners van groot belang om oplossingen te creëren die draagvlak hebben en aansluiten bij de behoeften van de gemeenschap. Participatie wordt zo vroeg mogelijk in het proces gestart. Bij gebiedsontwikkelingen is de initiatiefnemer verantwoordelijk voor het organiseren van de participatie. De gemeente bewaakt hierbij het proces om te zorgen voor transparantie en eerlijke communicatie over de genomen beslissingen.

[10] Gemeente Hoorn, Nota participatie in de fysieke leefomgeving 2021

3.3 Voldoende passende woningen voor verschillende doelgroepen

De gemeente Hoorn zet zich in om ervoor te zorgen dat alle inwoners, ongeacht hun leeftijd of zorgbehoefte, zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen in een geschikte woning. Dit betekent dat er voldoende woningen moeten zijn die aansluiten bij de behoeften van diverse doelgroepen, zoals ouderen, mensen met een beperking en jongeren die begeleiding nodig hebben. Een geschikte woning is levensloopbestendig, veilig en makkelijk aan te passen aan de veranderende omstandigheden van de bewoner.

Mensen met een zorgvraag kunnen zo lang mogelijk in hun eigen geschikte woning blijven wonen

De gemeente Hoorn heeft als ambitie dat iedereen zo lang mogelijk in de eigen geschikte woning en leefomgeving kan blijven wonen. Dit doel moet ook worden weerspiegeld in het woningbouwprogramma van de gemeente. Het woningbouwprogramma speelt in op demografische ontwikkelingen en sluit aan op de woon- en zorgopgaven. Belangrijke elementen daarbij zijn:

- Realisatie van nieuwe geschikte woningen: dit omvat het vinden van bouwlocaties en het stimuleren van nieuwe en innovatieve woonzorgconcepten.
- Transformatie van de bestaande woningvoorraad: het aanpassen van bestaande woningen, inclusief sloop, renovatie, verduurzaming en onderhoud, zodat ze levensloopbestendig worden. Hierbij wordt ook gekeken naar de veiligheid en leefbaarheid van seniorencomplexen.
- Tijdig aanpassen van de eigen woning door bewoners zodat ze zo lang mogelijk in de eigen woning kunnen blijven wonen (lekkerblijvenwonen.nl).

Vormen van wonen en bouwen

De relatie tussen wonen en zorg is de afgelopen jaren steeds complexer geworden. Waar er vroeger een duidelijke scheiding was tussen zorg in een instelling (intramuraal) en zorg thuis (extramuraal), is deze scheiding nu veel flexibeler en meer afgestemd op de specifieke behoeften van de bewoners. Het scheiden van wonen en zorg houdt in dat wonen en zorg los van elkaar worden georganiseerd, waardoor mensen niet meer per se naar een zorginstelling hoeven te verhuizen als ze intensieve zorg nodig hebben. De zorg wordt naar hen toe gebracht (Volledig Pakket Thuis), zodat ze in hun eigen vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen, of tijdig verhuizen naar een zorggeschikte woning. Dit vraagt om woningen die eenvoudig aangepast kunnen worden en om zorg die in de buurt en op maat beschikbaar is, bijvoorbeeld via wijkverpleging of zorgtechnologie.

De gemeente streeft ernaar om een breed scala aan woonvormen beschikbaar te maken, zodat inwoners de keuze hebben om zelfstandig te blijven wonen, zorg in hun buurt te ontvangen, of, wanneer nodig, gebruik te maken van zorg in een instelling. Meer dan ooit is het daarbij van belang om met een creatieve blik naar de opgave te kijken, zodat innovatieve woonzorgconcepten kunnen worden gerealiseerd, die nu niet of onvoldoende beschikbaar zijn.

De gemeente Hoorn zet zich in voor de ontwikkeling van woonzorgconcepten waarin wonen, zorg en welzijn met elkaar verbonden zijn. Dit zijn projecten waarin bewoners elkaar ondersteunen en waarin zorg

en ondersteuning dichtbij aanwezig zijn. Het kan gaan om nieuwbouwprojecten of om de transformatie van bestaande gebouwen. Belangrijke elementen daarbij zijn:

- Diversiteit in bewoners: een succesvol woonzorgconcept heeft vaak een mix van bewoners, zoals ouderen, jongeren, mensen die zorg nodig hebben en vitale bewoners die elkaar kunnen ondersteunen.
- Innovatieve technologie: slimme technologie, zoals domotica, speelt een belangrijke rol in deze concepten. Het gebruik van technologie kan bijvoorbeeld de veiligheid en zelfstandigheid van bewoners vergroten. Hieraan wordt gewerkt middels het Integraal Zorgakkoord (IZA).
- Uitdagingen en knelpunten: ondanks de voordelen van woonzorgconcepten, zijn er ook uitdagingen, zoals de beperkte beschikbaarheid van geschikte locaties, lange besluitvormingsprocedures, belemmerende regelgeving en complexe financieringsmodellen. Ook ervaren veel ouderen een verhuisdrempel, waardoor ze minder snel geneigd zijn om te verhuizen naar een meer geschikte woning.

Doorstroming

In Hoorn zijn veel mensen op zoek naar een woning. Starters op de woningmarkt, gezinnen en ouderen. Door het stimuleren van doorstroming kan een stap gezet worden dat alle leeftijdsgroepen meer mogelijkheden krijgen op de woningmarkt. De gemeente zet in op het creëren van levensloopbestendige woningen voor senioren, waardoor eengezinswoningen vrijkomen en gezinnen de ruimte krijgen. Vervolgens komen weer woningen vrij voor starters op de woningmarkt. Waar ouderen nog weinig verhuizen worden ze verleid deze stap te zetten. Vaak is er financieel meer mogelijk dan dat ouderen zich beseffen. Ouderen wonen nu vaak relatief goedkoop (door lage hypotheeklasten). Daarom is belangrijk om alle woonlasten te benoemen, dus ook de lage onderhoudskosten en energiekosten van een nieuwe woning. Daarnaast is het belangrijk dat ouderen zich realiseren dat met een oplopend tekort aan zorgmedewerkers, het op termijn steeds moeilijk wordt om thuis zorg te ontvangen als de woning niet geschikt is. Tijdig de woning aanpassen of verhuizen is daarom van groot belang.

3.4 Preventie. Investeren in sociale netwerken en voorzieningen

Andere organisatie van zorg en welzijn

De beweging naar langer thuis wonen vraagt om een herziening van de organisatie van zorg en welzijn. Naast medische zorg gaat het steeds meer om het creëren van een omgeving waarin mensen zelfstandig kunnen wonen en een goede kwaliteit van leven ervaren. Dit betekent dat zorg- en welzijnsondersteuning steeds belangrijker wordt. De gemeente Hoorn speelt hierbij een belangrijke rol door de zorg- en welzijnsdiensten te verstevigen en toegankelijk te maken. De afspraken met de zorg- en welzijnsorganisaties worden herijkt.

De gemeente Hoorn zorgt ervoor dat inwoners weten waar ze terecht kunnen voor zorg- en welzijnsvraagstukken, bijvoorbeeld via centrale loketten. Daarnaast informeert de gemeente de inwoners over de veranderingen die langer zelfstandig wonen met zich meebrengt, waarbij er een beroep wordt gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van de inwoners.

Verbinding tussen zorg en welzijn

Om de groeiende druk op het zorgpersoneel te verlichten, investeert de gemeente Hoorn in de samenwerking tussen welzijnsdiensten en zorgaanbieders. De gemeente maakt aan zorgaanbieders, zoals huisartsen en thuiszorgorganisaties, duidelijk welke zorg- en welzijnsdiensten beschikbaar zijn en hoe zij hiernaar kunnen verwijzen (zie het lokaal gezondheidsbeleid). Dit zorgt ervoor dat zorgaanbieders hun focus kunnen behouden op medische zorg, terwijl welzijnsvraagstukken door de juiste partijen worden opgepakt. Een voorbeeld hiervan is Welzijn op Recept, waarbij inwoners met psychosociale klachten door hun huisarts worden doorverwezen naar welzijnsvoorzieningen. Dit helpt om medische zorg en welzijnsbehoeften beter op elkaar af te stemmen en zorgt voor een integrale ondersteuning van de inwoners

Vrijwillige inzet

Om langer zelfstandig thuis wonen mogelijk te maken, wordt een groter beroep gedaan op zelfredzaamheid en het sociale netwerk van de inwoner. Een stevige sociale basis infrastructuur is belangrijk. Mantelzorgers en vrijwilligers spelen een cruciale rol in het ondersteunen van inwoners bij dagelijkse taken en welzijn. De gemeente investeert in ontmoetingsruimtes en voorzieningen in wijken met veel senioren, om ontmoeting en participatie te bevorderen. Samen met bewoners en maatschappelijke partners brengt de gemeente dit aanbod tot stand. Bovendien ondersteunt de gemeente kleinschalige bewonersinitiatieven en innovatieve ideeën, zoals particuliere zorginitiatieven, om de mogelijkheden voor zelfstandig wonen te vergroten.

3.5 Leefbare en veilige wijken

Het is essentieel dat ouderen en andere kwetsbare doelgroepen in veilige, prettige wijken kunnen blijven wonen, ook als zij minder mobiel worden of meer zorg nodig hebben. Een leefbare woonomgeving biedt perspectief aan inwoners en draagt bij aan hun welzijn. Voor kwetsbare groepen is het van extra belang dat de omgeving hen uitnodigt tot participatie en dat zij toegang hebben tot een goede sociale en fysieke infrastructuur.

- Buurtfunctie: de voorzieningen in en nabij geclusterde woningen moeten ook toegankelijk zijn voor buurtbewoners, zodat de wijk als geheel hiervan profiteert. Dit versterkt de sociale cohesie en zorgt ervoor dat mensen elkaar kunnen helpen.

In lijn met de Omgevingsvisie 2040 van Hoorn, die stelt dat we moeten werken aan een socialere, gezondere en veiligere omgeving, zorgt de gemeente voor een goede verdeling van woonzorgvormen en de instroom van kwetsbare groepen over de wijken. Dit voorkomt concentratie van kwetsbare groepen in specifieke buurten en draagt bij aan een duurzame leefomgeving.
Of een buurt geschikt is als woonomgeving voor mensen die zelfstandig willen blijven wonen, wordt bepaald door drie factoren:

- Fysieke factoren: dit omvat de inrichting van de omgeving, zoals voldoende groen, veilige verkeerssituaties en goed verlichte straten. Toegankelijke openbare ruimtes en bankjes voor rustmomenten zijn noodzakelijk om mobiliteit en zelfstandigheid te ondersteunen.
- Functionele factoren: de aanwezigheid van basisvoorzieningen, zoals een arts, apotheek en supermarkt. De gemeente streeft naar basisvoorzieningen binnen looppafstand van de woning,

belangrijk voor de zelfstandigheid van inwoners. Toegang tot openbaar vervoer versterkt de mobiliteit en maakt de omgeving functioneel geschikt.

- Sociale factoren: sociale aspecten spelen een grote rol in de leefbaarheid van wijken en in het voorkomen van eenzaamheid. Een gevoel van verbondenheid tussen bewoners stimuleert participatie en ontmoeting. De gemeente Hoorn zet in op het faciliteren van ontmoetingsplekken en het stimuleren van sociale interactie in de buurt.

Gemengde wijken

Een wijk waarin vooral mensen in een kwetsbare positie wonen, kan leiden tot ongelijkheid en sociale problemen. De gemeente Hoorn streeft daarom naar wijken met een gemengde bevolkingssamenstelling en een gevarieerd woningaanbod. Dit zorgt voor een evenwichtige omgeving waarin verschillende groepen elkaar ondersteunen en de wijk sociaal sterker wordt.

Figuur 14. Najaarsmarkt

3.6 Toegankelijke openbare ruimte

De infrastructuur en inrichting van de openbare ruimte rondom woningen moet beter aansluiten bij de groeiende groep inwoners met een zorgvraag. De gemeente Hoorn zet in op een inclusieve en toegankelijke leefomgeving waarin inwoners elkaar kunnen ontmoeten en zich veilig voelen. Dit vraagt om het aanpassen van de openbare ruimte zodat deze tegemoetkomt aan de behoeften van kwetsbare groepen. De gemeente Hoorn zorgt ervoor dat de openbare ruimte inclusiever wordt door de leefbaarheid te verbeteren in buurten waar deze onder druk staat. Dit gebeurt in samenwerking met partners en bewoners, waarbij de nadruk ligt op een gemengde bevolkingssamenstelling en een gevarieerd woningaanbod in elke wijk.

Hoofdstuk 4
Van visie naar actie

De gemeente Hoorn staat voor grote uitdagingen op het gebied van wonen, zorg en welzijn. De vergrijzing, de decentralisatie van zorgtaken en de wens van ouderen om langer zelfstandig te blijven wonen, vragen om een toekomstbestendige aanpak. De gemeente Hoorn wil daarom zorgen voor voldoende en geschikte woningen, waarbij wonen, zorg en welzijn integraal worden benaderd in zowel het sociale als het fysieke domein. De Hoornse woonzorgvisie geeft richting aan hoe de gemeente, in samenwerking met partners, deze uitdagingen wil aanpakken. De visie is opgebouwd rond vijf actielijnen, die elk bijdragen aan een leefbare, zorgvriendelijke en inclusieve gemeente.

Figuur 15. Korenmarkt Hoorn

4.1 Actielijn I - Integrale aanpak en samenwerking

- **Samenwerking met partners**: de gemeente werkt nauw samen met woningcorporaties, zorgaanbieders en ontwikkelaars om te zorgen voor voldoende aanbod aan woningen die geschikt zijn voor verschillende doelgroepen. De nadruk ligt op levensloopbestendigheid, zodat woningen gedurende het hele leven aangepast kunnen worden aan de veranderende zorg- en woonbehoeften van de bewoners.

- **Locaties vinden:** de gemeente ondersteunt ontwikkelaars, woningcorporaties en andere betrokken partijen door samen locaties te vinden en maatwerkoplossingen te bieden, zodat er voldoende ruimte is om te bouwen en te transformeren.

Netwerken en coalities voor een integrale aanpak

De gemeente Hoorn zet sterk in op samenwerking met verschillende partners, lokaal en regionaal, zoals woningcorporaties, zorgaanbieders, welzijnsorganisaties, zorgverzekeraars, ontwikkelaars en andere relevante partijen. Dit netwerk is essentieel voor een integrale aanpak waarin wonen, zorg en welzijn op elkaar worden afgestemd. Een goed functionerend netwerk zorgt ervoor dat de woonzorgvisie breed gedragen wordt en daadwerkelijk kan worden uitgevoerd. Door regelmatige bijeenkomsten en samenwerkingsverbanden wordt de samenwerking tussen deze partijen bevorderd, wat leidt tot een samenhangend beleid en een efficiënte uitvoering.

Publiek-private samenwerking

De gemeente Hoorn stimuleert publiek-private samenwerkingen om innovatieve woonzorgprojecten te ontwikkelen en te financieren. Samenwerking met private partijen, zoals projectontwikkelaars en investeerders, biedt creatieve oplossingen voor de woonzorguitdagingen. Deze samenwerkingen dragen bij aan de ontwikkeling van nieuwe woonzorgconcepten en versnellen de realisatie van passende woningen voor ouderen en andere zorgbehoevende doelgroepen. Bovendien creëren deze samenwerkingen mogelijkheden voor investeringen in infrastructuur en voorzieningen, die essentieel zijn voor een leefbare en zorgvriendelijke woonomgeving.

Programmatische aanpak

Om binnen het sociale en fysieke domein tot een integrale werkwijze te komen, hanteert de gemeente een programmatische aanpak. Dit houdt in dat er planmatig en gestructureerd wordt gewerkt aan de uitvoering van het woon-, welzijns- en zorgbeleid, waarbij de beleidsvelden nauw worden afgestemd. Deze aanpak omvat onder andere het afstemmen van woningbouwprojecten op de zorgbehoeften van inwoners, het stimuleren van doorstroom op de woningmarkt en het verbeteren van de leefomgeving zodat deze beter aansluit op de behoeften van ouderen en zorgbehoevenden.

Evenredige regionale verdeling van huisvesting voor aandachtsgroepen

Een van de belangrijkste pijlers van de integrale aanpak is het zorgen voor een evenredige regionale verdeling van woonvoorzieningen voor kwetsbare groepen. De gemeente Hoorn streeft ernaar dat woonvoorzieningen eerlijk verdeeld worden binnen de regio. Door middel van regionale afspraken en samenwerking met omliggende gemeenten wordt ervoor gezorgd dat de huisvestingsopgave voor deze aandachtsgroepen evenredig wordt verdeeld. Dit zorgt ervoor dat elke gemeente binnen de regio haar verantwoordelijkheid neemt en bijdraagt aan een passende woonomgeving voor iedereen.

Inzet op preventie en bewustwording

Preventie en bewustwording zijn essentieel voor het succesvol uitvoeren van de woonzorgvisie. De gemeente Hoorn zet in op het verstevigen van het collectieve- welzijnsvoorzieningen en preventieve maatregelen zoals het stimuleren van informele zorg, waarbij vroegtijdig wordt ingespeeld op zorgbehoeften, waardoor intensieve zorg en verhuizingen naar zorginstellingen mogelijk langer uitgesteld kunnen worden.

4.2 Actielijn II - Levensloopbestendige en geclusterde woonvormen en openbare ruimte

- **Zorg in een instelling:** voor inwoners met zware zorgbehoeften blijft verblijf in een zorginstelling noodzakelijk. De gemeente werkt nauw samen met regionale zorgpartijen om ervoor te zorgen dat voldoende plaatsen beschikbaar zijn voor deze groep en gaat samen op zoek naar alternatieve woonvormen.

- **Zorg thuis:** dit vraagt om een breed aanbod van woningen, zowel huur- als koopwoningen.
    - Sociale huur: woningcorporaties transformeren eigen bezit en realiseren geschikte woningen in de nieuwbouw. De gemeente Hoorn maakt via de prestatieafspraken afspraken met corporaties en huurdersvereniging over de aanpak.
    - Vrije sector en middendure huur: de gemeente moedigt deze verhuurders aan om woningen te ontwikkelen die voldoen aan de veranderende behoeften van ouderen en mensen met een zorgvraag.
    - Koopwoningen: voor ouderen die zelfstandig wonen is het belangrijk dat zij op tijd verhuizen naar een geschikte woning. Ook kunnen zij kiezen om hun huidige woning levensloopbestendig te maken.

Levensloopbestendige woningen

De gemeente Hoorn zet zich actief in voor de ontwikkeling en realisatie van levensloopbestendige woningen. Deze woningen zijn ontworpen om mee te groeien met de veranderende behoeften van bewoners. Door hun flexibele opzet kunnen ze eenvoudig worden aangepast aan fysieke beperkingen of toenemende zorgbehoeften, bijvoorbeeld door bredere deuropeningen, drempelloze vloeren en voorbereidende infrastructuur voor zorgtechnologie. Het doel van deze woningen is om inwoners zo lang mogelijk in staat te stellen zelfstandig te blijven wonen in hun eigen, vertrouwde omgeving, zonder dat een verhuizing naar een zorginstelling noodzakelijk wordt.

Nultredenwoningen

Een specifiek type levensloopbestendige woning is de nultredenwoning, een woning zonder drempels of hoogteverschillen, waardoor deze volledig toegankelijk is voor mensen met mobiliteitsproblemen. Dit soort woningen wordt door de gemeente Hoorn gestimuleerd om aan de groeiende vraag van ouderen en andere zorgbehoevenden te voldoen. Nultredenwoningen bieden de flexibiliteit om fysieke veranderingen op te vangen en ondersteunen bewoners om langer zelfstandig te blijven wonen.

Geclusterde woonvormen

De gemeente Hoorn stimuleert de ontwikkeling van geclusterde woonvormen, zoals knarrenhofjes en andere innovatieve vormen van geclusterd wonen. In deze woonvormen staan de nabijheid van zorg en

gemeenschappelijkheid centraal. Bewoners profiteren van zorgvoorzieningen en ondersteuning dichtbij, terwijl ze toch zelfstandig kunnen blijven wonen. Deze woonvormen bevorderen sociale cohesie en bieden een veilige en ondersteunende leefomgeving voor ouderen en andere zorgbehoevenden. Door het clusteren van woon- en zorgvoorzieningen kan de zorg efficiënt worden verleend, wat het welzijn van de bewoners vergroot.

Zorggeschikte woningen

Zorggeschikte woningen zijn specifiek ontworpen of aangepast om zorg aan huis te ondersteunen. Deze woningen bieden extra voorzieningen, zoals voorbereidende infrastructuur voor zorgtechnologie (zoals domotica) en aanpassingen voor mobiliteitsproblemen. De gemeente Hoorn richt zich op het stimuleren van het bouwen van en transformeren van bestaande woningen naar zorggeschikte woonvormen om aan de toekomstige zorgbehoeften te voldoen. Dit sluit aan bij het streven om mensen langer thuis te laten wonen, met de zorg die zij nodig hebben binnen handbereik. Als de huidige woning niet geschikt is om zorg te ontvangen kunnen inwoners vroegtijdig verhuizen naar een zorggeschikte woning.

Bijzondere woonvormen voor specifieke doelgroepen

Het gaat hier om het ontwikkelen van woonvormen voor als zelfstandig wonen niet mogelijk is. Speciale aandachtsgroepen vragen om specifieke woonvormen. De komende jaren wordt regionaal gewerkt aan twee locaties van ‘Skaeve Huse’ met woningen in een prikkelarme omgeving. Daarnaast wordt de komende jaren gewerkt aan drie kleinschalige woonvoorzieningen (KWV’s) verspreid over Westfriesland met een capaciteit van vijf tot zes jeugdigen met meervoudige complexe problemen. Voor ouderen wordt onder andere gewerkt aan Knarrenhofjes of meer generatiewoningen.

Veilige en toegankelijke openbare ruimte

Een essentiële voorwaarde voor levensloopbestendig wonen is de aanwezigheid van een veilige en toegankelijke openbare ruimte. De gemeente Hoorn heeft als doel om de openbare ruimte zo in te richten dat rekening gehouden wordt met de behoeften van ouderen en mensen met een beperking. Dit omvat het verbeteren van de toegankelijkheid van stoepen en paden, het plaatsen van voldoende zitbanken, zorgen voor goede verlichting en het creëren van duidelijke, veilige looproutes. Daarnaast wordt er geïnvesteerd in tegengaan van hittestress (creëren schaduw) en verkeersveiligheid, zodat kwetsbare groepen zich zelfstandig en veilig kunnen verplaatsen. Een goed ontworpen openbare ruimte draagt bij aan de zelfredzaamheid van bewoners en bevordert hun actieve deelname aan de samenleving.

4.3 Actielijn III - Zorg op maat, innovatie en technologie

- **Inzet op zorgtechnologie om zelfredzaamheid te versterken:** de gemeente Hoorn gaat actief zorgtechnologieën stimuleren, zoals domotica en e-health, om de zelfredzaamheid van inwoners te vergroten.

- **Borgen van voldoende sociale en medische zorg in de wijken:** de gemeente versterkt de verbinding tussen sociale en medische zorg door samenwerking tussen welzijnsorganisaties en huisartsen te bevorderen. Dit omvat het bieden van ruimte voor ontmoeting en medische diensten in de wijk, zodat bewoners toegang hebben tot zowel sociale ondersteuning als medische zorg in hun directe omgeving.

- **Creëren van lokale zorgpunten:** het streven is om in elke wijk een laagdrempelig zorgpunt te hebben, waar bewoners terechtkunnen voor consultatie, ondersteuning en preventieve zorg.

Zorg dichtbij

Een belangrijk onderdeel van zorg op maat is de toegankelijkheid van zorg- en ondersteuningsdiensten in de directe leefomgeving van bewoners. De gemeente Hoorn zet, mede vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA), in op lokale zorgpunten, zodat zorg dichtbij, in de eigen wijk, beschikbaar is. Deze zorgpunten verbinden medische zorg met welzijns-voorzieningen, zoals buurthuizen, waar bewoners terechtkunnen voor consultatie, ondersteuning en preventieve zorg. Door wijkverpleegkundigen en andere zorgverleners in de buurt in te zetten, wordt zorg laagdrempeliger en toegankelijker voor inwoners.
Deze lokale zorgpunten dragen niet alleen bij aan de continuïteit en kwaliteit van de zorg, maar zorgen er ook voor dat zorgbehoeften vroegtijdig worden gesignaleerd. De nabijheid van zorgaanbieders in de wijk betekent dat bewoners sneller de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben, wat hun welzijn ten goede komt en voorkomt dat problemen escaleren tot intensievere zorgvragen.

Slimme zorgtechnologie

De gemeente Hoorn zet sterk in op de integratie van slimme zorgtechnologie om de zelfredzaamheid van inwoners te vergroten en de zorgverlening efficiënter te maken. Innovaties zoals domotica, e-health en zorg op afstand worden actief gestimuleerd en geïmplementeerd om bewoners te ondersteunen in hun dagelijkse leven. Voorbeelden van deze technologieën zijn slimme sensoren die veiligheid in huis monitoren, apparaten die herinneren aan medicijninname en platforms die virtueel contact met zorgverleners mogelijk maken. Deze technologische oplossingen zorgen ervoor dat bewoners langer zelfstandig kunnen blijven wonen, met een verhoogd gevoel van veiligheid en verbondenheid. Hierdoor wordt niet alleen de kwaliteit van leven verbeterd, maar kan ook de druk op zorgorganisaties worden verminderd.

4.4 Actielijn IV - Versterking van sociale cohesie

- **Versterken van sociale cohesie:** de gemeente Hoorn zet in op het versterken van sociale cohesie door het bieden van ruimte voor initiatieven die ontmoetingen en verbinding tussen buurtbewoners stimuleren.

- **Ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers:** vrijwilligers en mantelzorgers spelen een belangrijke rol in de zorg voor kwetsbare inwoners. De gemeente Hoorn actualiseert het beleid gericht op vrijwilligers en mantelzorgers.

Gemeenschapsvorming en versterking van de brede sociale basis

De gemeente Hoorn zet zich in voor het bevorderen van gemeenschapsvorming en het versterken van de brede sociale basis om een ondersteunende en verbonden omgeving te creëren. Het versterken van de brede sociale basis betekent dat er wordt geïnvesteerd in netwerken en activiteiten die mensen samenbrengen en ondersteunen in hun dagelijkse leven. Dit wordt gerealiseerd door het stimuleren van sociale interactie en het organiseren van buurtbijeenkomsten, gezamenlijke maaltijden en culturele evenementen. Deze activiteiten helpen bewoners elkaar te ontmoeten en een sterk netwerk van onderlinge steun op te bouwen. In een samenleving waar steeds meer mensen langer zelfstandig wonen, is een sterke sociale cohesie en een stevige sociale basis van groot belang voor het welzijn van de inwoners. Het realiseren van gemeenschappelijke ontmoetingsruimten is hiervoor belangrijk.

Vrijwilligerswerk en mantelzorg

Vrijwilligers en mantelzorgers spelen een cruciale rol in het ondersteunen van kwetsbare bewoners en het uitstellen van de zorgvraag. De gemeente Hoorn richt zich op het versterken van de sociale basis door vrijwilligers en mantelzorgers te ondersteunen met gerichte programma’s en initiatieven. Dit omvat praktische ondersteuning, zoals trainingen en respijtzorg, zodat zij hun taken op een duurzame en verantwoorde manier kunnen uitvoeren. Daarnaast worden initiatieven gestimuleerd die nieuwe vrijwilligers werven en inwoners aanmoedigen om actief bij te dragen aan de zorg voor hun medebewoners. Door deze inzet wordt niet alleen de zorgcapaciteit vergroot, maar ook de solidariteit binnen de gemeenschap versterkt, wat de sociale cohesie en het welzijn van kwetsbare bewoners ten goede komt.

4.5 Actielijn V - Lokale initiatieven en maatwerk

- **Opstellen en uitvoeren van gebiedsgerichte aanpakken:** de gemeente Hoorn stelt concrete gebiedsgerichte aanpakken op, onder andere vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), om de leefbaarheid en gezondheid in specifieke wijken te verbeteren.

- **Actief stimuleren van initiatieven vanuit de samenleving**: de gemeente Hoorn stimuleert initiatieven die vanuit de gemeenschap komen en biedt ruimte voor pilots en experimenten. De gemeente Hoorn is voornemens om in de komende jaren verschillende pilotprojecten uit te voeren, waarbij nieuwe ideeën en concepten rond wonen en zorg in de praktijk worden getest

Gebiedsgerichte aanpak

De gemeente Hoorn zet in op een gebiedsgerichte aanpak waarbij maatwerkoplossingen worden ontwikkeld om optimaal in te spelen op de specifieke behoeften en omstandigheden van bewoners in verschillende wijken. Iedere wijk heeft haar eigen demografische kenmerken, sociale structuren en uitdagingen. Daarom is een benadering op maat essentieel. Door nauw samen te werken met inwoners, lokale organisaties en andere belanghebbenden, worden oplossingen ontwikkeld die direct aansluiten op de realiteit en behoeften van de inwoners. Dit zorgt voor maatwerkplannen die de leefbaarheid in wijken verbeteren en de toegang tot zorg en ondersteuning vergroten. Deze aanpak bevordert de betrokkenheid van inwoners bij hun leefomgeving en versterkt het sociale netwerk in de wijk.

- Toegankelijke trottoirs en oversteekplaatsen: het vergroten van de toegankelijkheid door brede trottoirs, ruime afritten en voldoende invalideparkeerplaatsen.
- Leesbaarheid en veiligheid van de omgeving: verkeersborden en wegbewijzering moeten duidelijk en toegankelijk zijn. Het plaatsen van bankjes en het creëren van herkenbare routes met duidelijke zichtlijnen draagt bij aan een gevoel van veiligheid.
- Perceptie van veiligheid: de inrichting van de openbare ruimte heeft ook invloed op hoe veilig mensen zich voelen. Goede verlichting en zichtbare looproutes dragen hieraan bij.

Pilotprojecten en experimenten

De gemeente Hoorn stimuleert innovatie door het opzetten en uitvoeren van pilotprojecten en experimenten gericht op nieuwe en creatieve benaderingen van wonen en zorg. Deze projecten bieden de mogelijkheid om innovatieve ideeën in de praktijk te testen en te evalueren. Bij succes worden deze oplossingen opgeschaald naar andere delen van de gemeente. Door ruimte te bieden voor experimenten, kunnen nieuwe inzichten worden opgedaan en kan er sneller worden gereageerd op veranderingen in de zorgbehoeften van bewoners. Dit draagt bij aan een dynamische en vooruitstrevende woonzorgvisie, waarin continu wordt gezocht naar verbetering en vernieuwing in de dienstverlening aan inwoners.

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Hoorn

Uitgevoerd door
Gemeente Hoorn met ondersteuning van Berenschot

Totstandkoming van de Woonzorgvisie
Deze Woonzorgvisie is ontwikkeld in opdracht van de gemeente Hoorn, met als doel een beleidsvisie te formuleren die aansluit bij de woon- en zorgbehoeften van de gemeente. Berenschot werkte hierin samen met diverse interne en externe stakeholders om tot een breed gedragen visie te komen. Binnen de gemeente Hoorn leverden ambtenaren uit het sociale en fysieke domein een belangrijke bijdrage aan de beleidsmatige samenhang en uitvoerbaarheid van de visie.

Externe consultatie
Om een breed perspectief te waarborgen, zijn gesprekken gevoerd met een verscheidenheid aan organisaties en instellingen. De interviews gaven inzicht in thema's zoals demografische trends, woningmarktontwikkelingen, zorgbehoeften, leefomgeving, samenwerking en participatie. Tot de geraadpleegde partijen behoorden onder meer zorgaanbieders (Omring, Esdege Reigersdaal, Leviaan, Calidus), maatschappelijke organisaties (MEE & de Wering), woningcorporaties (Intermaris en De Boog), welzijnsorganisaties en regiogemeenten (Medemblik, Opmeer, Stede Broec, Koggenland).

De rol van de begeleidingsgroep
Een begeleidingsgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de gemeente Hoorn, woningcorporatie Intermaris, zorgaanbieders Omring en Calidus leverde gedurende het hele proces inhoudelijke input. Hun betrokkenheid en feedback zorgden ervoor dat de visie goed aansloot bij de praktijk en de behoeften van de doelgroep.

Proces en stappen
Het opstellen van de woonzorgvisie volgde een gestructureerde aanpak, tot stand gekomen in overleg met de gemeente Hoorn en de begeleidingsgroep:

1. Inzicht in opgaven creëren

Het proces startte met het analyseren van beleidsdocumenten en het houden van interviews met verschillende betrokkenen. Zorgaanbieders, maatschappelijke organisaties, regiogemeenten, woningcorporaties en welzijnsorganisaties werden geconsulteerd om de huidige en toekomstige opgaven in kaart te brengen. Deze gesprekken gaven helder inzicht in de specifieke behoeften en uitdagingen op het gebied van wonen en zorg.

2. Visievorming intern

Vervolgens werd intern binnen de gemeente Hoorn verder gewerkt aan de visie. Ambtenaren uit het sociale en fysieke domein vertaalden de input van externe partijen naar de context van de gemeente.

3. Toetsing bij ketenpartners

In een bijeenkomst met ketenpartners op 15 juli 2024 werd een gedeeld toekomstbeeld ontwikkeld. Deze sessie zorgde voor verdere afstemming en draagvlak.

4. Vertaling naar ambities en doelen

Samen met de begeleidingsgroep werden de ambities en doelen uitgewerkt in de Woonzorgvisie, als basis voor een uitvoeringsagenda. Deze agenda sluit aan bij de beleidskaders van de gemeente en geeft richting aan de concrete uitvoering van de visie.

5. Finalisatie en besluitvorming

Op basis van alle input werd de visie aangescherpt en voorbereid voor de besluitvorming. De gemeente Hoorn zet hiermee een duidelijke koers uit voor de komende jaren, waarbij de woonzorgvisie gereed is voor verdere uitvoering en integratie in het gemeentelijk beleid.

Vormgeving en opmaak

De definitieve redactie en opmaak van dit document zijn uitgevoerd in samenwerking met de communicatieafdeling van de gemeente Hoorn.

Publicatiedatum

januari 2025